

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osmina strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo »Slovenskega Doma« v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo na upravništvo »Slov. Doma« v Ljubljani.

V novem letniku priobčimo v oddelku

»PROSVETA« spis slavnega francoskega zvezdarja Flammariona o zvezdah:

»Pogled v večnost«; v oddelku

»ZDRAVSTVO« izveček iz znanega dr. Hufelandovega spisa Makrobiotika:

»O podaljšanju našega življenja«; v oddelku

»LISTEK« zanimivo povest: »Strah v cantervilliskem gradu«, ki jo je spisal pisatelj Oskar Wilde.

»SLOVENSKI DOM« velja za celo leto samo 3 krone, za Ameriko 1 dolar. — Zadostuje naslov: »Slovenski Dom«, Ljubljana.

Pomen »Slov. Doma«.

Prišel je zopet čas, ko duhovščina nastopa s pastirskim listom, leco in drugimi verskimi sredstvi proti »Slovenskemu Domu«.

Nehote si mora vsak razsoden človek, ki naš list tudi čita, reči: Od kod neki to besno sovraštvo proti listu, ki nima niti prižnice, niti spovednice, niti pastirskih listov, kjer bi se mogel braniti, ki se pa vendarle tako silno razširja.

Zakaj neki tako sovraštvo proti listu, ki piše vedno stvarno in pravično? Kdor sledi vsebino lista, bo vsak videl, da se v dopisih, ki so vsi pisani od dopisnikov, torej po veliki večini od kmetov, da se v teh dopisih omenjajo le nekateri duhovni. In sicer kakšni? Tisti, ki sami napadajo, izzivajo, delajo kupčije, zdražbe ali pohujšanje. Ali pišejo naši kmetje v »Slovenskem Domu« o tistih duhovnikih, ki so ostali tudi po svojem življenju še duhovniki? Ne, ne pišejo. Iz tega je razvidno, da pišemo kmetje le tedaj proti duhovnu, kadar se moramo proti njih nekrščanskemu početju braniti.

Če torej duhovščina napada »Slovenski Dom«, ga napada le tiste vrste duhovščina, kateri ni všeč kmetov boj za vero proti beri. Za to se gre. To je glavno vprašanje. Dandanes začenjamo pod vplivom »Slovenskega Doma« prav natančno raz-

ločevati med ljubeznijo do bližnjega in pa farovževo ljubeznijo do bližnjega blaga.

Ali smo mi proti veri? Nikakor ne! Ravno narobe: mi vedno in vedno zahtevamo, da naj duhoven vendar že enkrat pusti politične govore, zato da ne pozabimo nazadnje res na verske resnice. To pa nam dandanes vendar noben škof ne ubije v glavo, da bi spadalo med versek resnice, da hoče sedaj že vsak fajmošter stanovati v farovžu, velikem in gospodskem kot v graščini, dočim kmet pogosto še za sol nima tid.

Mi da bi bili proti veri? Kaj neki pa je vredno življenje takšnega človeka, ki bi se nikdar ne dvignil z duhom čez obzorje svojega gnojišča ali — bogato obložene nize? Kateri vzgledi pa tako mičejo, da se je že res težavno boriti proti surove-mu materijalističnemu naziranjui, ki se vedno bolj širi med klerikalnimi volilci, da na svetu tako nimamo nič, kot pupico in papico, in da ima le tisto početje kaj vrednosti, s katerim to pupico in papico iztrgamo bližnjemu izpred ust? Ali nimamo žal po večini naših farovžev takšne žive rdečelične in trebušaste vzorce utelesene-ga materijalizma?

Pomen »Slovenskega Doma« je v tem, da kaže pravo razmerje med pomembnostjo telesne in duševne kulture. Če hočemo Slovenci kam priti, se moramo zavedati, da telo, jed in denar ni vse, da pa samo srce in duh tudi še ni vse. Moramo živeti v smislu naravnega zakona, da tvori telesno življenje podlago, duševno (srce in razum) pa jedro človeškega življenja. Narod, ki goji enostransko le eno ali drugo stran, je obsojen na pogin. Človek, ki ima moč in denar, a nič srca in izobrazbe, je pijavka svoje okolice. Človek, ki pa stresa svojo ljubezen do boga in drugih svetih reči z lenimi rokami in slabotno nezmožnostjo, je pa kot strupena jetika za človeško družbo.

Le tisti je lahko dober, torej praktičen kristjan, kdor je močan, in to močan na duhu, srcu in telesu.

Če so danes po farovžih zoper naš list, so le zato, ker se boje, da bi jim mi

koriščka nekoliko višje ne obesili. Ne vedo pa tega, da bi bili srečnejši mi in oni sami, če bi se spomnili tega, česar nas oni sami uče, da je sedanjost le majhen del večnosti. Vsi bi bili srečnejši, če bi pomislili, da se ne pripravlja za večnost tisti, ki bi iz skrbi za večnost svojega bližnjega temu bližnjemu rajraje še kri izpil, da bi ja spravil vse, kar ima, iz njega.

Da je »Slovenski Dom« res potreba v današnjih časih za ljudi, dokazuje pač živahno zanimanje zanj. Ne škoduje mu nobeno zabavljanje in hujskanje, ker se sam ne brani z zabavljanjem in hujskanjem, ker se brani le tam, kjer je opravičen vsled postopanja nasprotnikov, in ker se brani v prvi vrsti z resnico in izobrazbo.

Pri nas se, žal, še dosti ljudi ne zaveda dovolj velikanske važnosti tihega, pa vplivnega delovanja »Slovenskega Doma«. Pač pa je prišel celo iz daljne Rusije glas, ki nas opozarja na njegovo kulturno važnost. Ruski državni poslanec Pavel Miljukov se je te dni na Dunaju pri slovenskem časnikarju informiral če se kaj dobro razširja »Slovenski Dom« med Slovenci. Miljukov izdaja tudi ruski list »Rječ«, ki izhaja v stotisočih izvodih. V ruskem državnem zboru je poslanec mesta Petrograda in mu je kmalu po podelitvi ruske ustave ponudil car sestavo ruskega ministrstva, torej ministrskega predsednika. Če celo tako ugleden mož v daljni Rusiji pri proučevanju slovenskih razmer pazno motri delovanje navidezno neznatnega »Slovenskega Doma«, potem bo pač lahko vsakomur mahoma jasna važnost takšnega tihega delovanja in vpliva na ljudstvo.

Zavedajmo se torej vsi, ki delamo ali se zanimamo za »Slovenski Dom«, da delamo za probujo slovenske kmečke zave-sti, da delamo za izobrazbo, okrepitev posameznikov, a s tem pa tudi za bodočnost Slovenstva.

Naučimo se ceniti sebe, da nas bodo cenili drugi!

Na sliki vidimo prizor z bojišča: od Srbov uničeno turško baterijo pri Kumarnovem. Žalosten pogled! Toda vendar gledamo sliko v toliko z zadoščenjem, ker si moramo reči: vendar je še pravica na svetu! Saj so taki prizori le majhno maščevanje za svoj čas navidezno pozabljene in nemaščevane slovenske kmete - tr-

pine, ki so padli v starih časih pod turškim mečem ali bili odgnani v kruto sužnost. Nehote človek reče: Hvala vam, jugoslovanski kmetje, maščevalci naših prednikov - mučenikov Hvala vam! Izkažemo vam pa to hvaležnost z zavestjo jugoslovanske kmečke vzajemnosti.

»Dragi Turki, idite in zavzemite Trnovo, ter je razdenite do tal,« tako je pisal turški sultan svojim Turkom. Ti so Trnovo, staro bolgarsko prestolico zavze-

li, toda kot vojni ujetniki. 1500 jih je nenkrat korakalo v tej žalostni vlogi po mestu, kot kaže naša slika.

Razgled po svetu

Položaj.

Mirovna pogajanja v Londonu trajajo sicer še vedno, Turki jih zavlačujejo, vendar se pa politično obzorje polagoma jasni. Turki se posebno branijo odstopiti Bolgarom Odrin, ker se boje doma revolucije. Prihajajo pa poročila, da se bo mesto skoro gotovo moralo vdati Bolgarom. Lakota je dosegla tak vrhunec, da dobivajo vojniki samo še četrt navadne porcije kruha.

Baje so pogajanja glede predaje že v teku.

Na Turke pritisnejo najbrže velevlasti, da se bodo morali vdati. To pa posebno radi tega, ker trpi celo evropsko gospodarstvo radi neprestanega vojnega stanja.

Srbi so že tako daleč šli, da dokažejo svojo treznost, da so proglasili, da njih vojaštvo takoj zapusti osvojeno Primorje, čim bo sklenjen mir.

Skader še vedno nič neče slišati o premirju. Poveljnik se izgovarja, da ni dobil od svoje, t. j. turške vlade nič obvestila, da bi bilo sklenjeno kako premirje. Mesto zahtevajo Črnogorci zase; prihajajo

pa glasovi, da bi Avstrija s tem soglašala le tedaj, če bi ji Črna gora odstopila goro Lovćen nad Kotorom. S te gore se lahko s topovi ovlada Kotor in Kotorški zaliv. Če bi ga Avstrija dobila, bi mogla Kotor porabiti za vojno pristanišče, zato je proti njeni zahtevi zlasti Italija.

O mejah bodoče samostojne Albanije se velevlasti še do danes niso zedinile. To vprašanje tvori v zmedah evropske politike za enkrat najbolj zafrenkljan voz. — Upajmo, da ga bodo tako srečno razvozljali, da ga ne bi bilo treba — razsekavati, ker bi to lahko plačevali — mi s svojim denarjem in krvjo.

Papež hoče Palestino.

Ubogí Turek je kot star umirajoč stric. Vsak bi rad kaj podedoval. Ne samo za divje Albance, tudi za Palestino menda prihajajo zopet časi politične svobode. Iz Rima poročajo, da bo zahteval papež, da naj se Palestina odvzame Turčiji in proglasi za samostojno. Židovske dežele so izgubile, kot znano, končno popolnoma svojo politično samostojnost leta 70. po Kristusovem rojstvu, za časa cesarja Tita, ko so Rimljani zavzeli Jeruzalem.

Mraz v Ameriki.

V Kaliforniji so dobili tak mraz, da je napravil okrog 100 milijonov kron škode.

Slovenija

s Pesnik Župančič. Najboljši sedaj živeči slovenski pesnik Župančič je bil nameščen pri ljubljanskem mestu za mestnega arhivarja. Arhiv se imenuje urad, kjer so spravljene važne stare listine. Preje je bil za arhivarja pesnik »Stare Pravede« Anton Aškerc. Pesnik Župančič je rodom Belokranjec, doma z Vinice na slovensko - hrvaški meji.

s Umrljivost v Ljubljani. Leta 1912. je umrlo v Ljubljani 1210 oseb, 161 manj kot leta 1911. Od teh jih je umrlo 60% po bolnišnicah, med temi je zopet več kot polovica ljudi iz Ljubljane doma.

s Črne koze v Trstu. Vsled turških homatij se vračajo v Bosno tisti mohamedanci, ki so se za časa aneksije leta 1908. izselili pod sultanovo žeslo. Med temi izseljenci so med potjo v Trst izbruhnile črne koze. Umrla sta dva, obolelo jih je pa vseh skupaj 9. Še tega daru bi se nam od Turkov manjkalo!

s Sokol je znamka najboljšega kavnega pridanja. Kolinske kavne primesi, ki se izdeluje v edini jugoslovanski tovarni kavnih primesi v Ljubljani in je torej tudi pristno domače blago. Zahtevajte v vseh trgovinah izrecno in odločno samo izvrstno in pristno domačo Kolinsko kavno primes z znamko Sokol, ki je na prodaj v korist »Družbi sv. Cirila in Metoda«.

o Ljubljanska okolica o

lj »Sokol« v Št. Vidu nad Ljubljano priredi društveno veselico v nedeljo, dne 12. januarja 1913. »pri Slepem Janezu« v Žapužah. Spored: Moč uniforme. Po igri prosta zabava in ples. Vstopnina: I. sedež 1 K, II. sedež 80 vin., III. sedež 40 vin., stojišče 30 vin. Začetek točno ob 5. uri zvečer. Ker je čisti dobiček namenjen za zgradbo »Sokolskega doma«, se preplačila hvaležno sprejemajo.

o Dolenjske novice o

d Iz Št. Jerneja. Kakor sem že zadnjič poročal o izidu zadeve odbornika iz Dol. Stare vasi, vršilo se je tako-le: Naprosili so gospoda iz Novega mesta, da ni treba hoditi na razpravo v Kostanjevico. Torej tudi prišel ni, njega mora tako ali tako plačati zraven tudi sodnijske stroške, kakor tudi pet kron za poplajšanje mirnega življenja. Tudi teliček pride počasi na vrsto. — Pri nas v Št. Jerneju imamo majhnega meso - oglednika. Ker pa ni bil baje do sedaj še potrjen, in dosti izučen v tej stroki, ga je pa potrdil neki čevljar z vasi Mihovice, ter mu obenem puščal na glavi, da je pogledal, če ima čisto kri, in če je sposoben za meso - oglednika. Ker se je pa cirkus vršil ravno v gostilni, torej ni treba nobenemu strokovnjaškemu mojstru se podpisati na spričevalo, zado- stuje, ko mu je podaril Martinčič kolajno ali medaljo, seveda katera se spod klobuka ne vidi. Na obrazu se pa le lahko pogleda cel zemljevid cele klerikalne občine. Kdor hoče videti panoramo živih slik, si je lahko ogleda v garenski purgi št. 63. Sprejel je to darilo Božič, in udarce za srečno novo leto. Zdaj, ko je potrjen za meso - oglednika, bo mogoče bolje gospodaril za naše kmete in trgovce. Ne pa tako, kakor do sedaj, ko je naznanil nekega trgovca in poštenega moža, ko je za dom zaklal neko svinče brez njegove vednosti. Bog povrni takim ljudem, ker mu pa on ni hotel, mu je pa ta ubogi čevljar. Oh, kako nam je hudo, ko je ta meso - oglednik za nas težko kri prelil. Torej sedaj voščim pa celemu cirkuzu srečno novo leto, posebno pa meso - ogledniku, da bi bilo za njega, tudi drugo leto tako srečno, obenem grem pa zopet za eno jagodo naprej na patnoštru in zraven zapojem še eno žlahtno himnico: Sem majhen in vsiljiv — dobil sem jih dost — kar sem zahteval — dal mi je gost. — Sreče jaz iščem — Po dnev in večer — Na enkrat jo najdem — Na Štefan večer.

d Z Velike Doline Dolenjsko. Pri nas se čudne reči godijo: Župnik Gnjezda se tako jezi, da se mu bo žolč razlil, menda zato ko ni dobil v Polju nič bere, nič vina, ter pravi baje, da ni v Polju enega moža, ampak same šeme (!) Čudno, da ima škof

takega župnika med ljudmi v sramoto in v smeh. Naj ga brčne kam v staro šaro. To je sam škof videl, kako smo ga poprej spoštovali za časa g. Brulca in kako so ga sedaj pozdravljali za časa Gnjezda. Ko bi bil slep, bi mogel videti, da še celo on škof, spoštovanje izgublja zaradi svojih nespametnih duhovnov. Poslušajte, sedaj imamo 45% občinskih doklad, koristi pa nič, župan je srečen, ker mu ni treba nič skrbi imeti, kar župnik zaukaže, to župan prikima, pa je mirna Bosna. Pred zadnjo sejo je sam župnik Gnjezda prosil svoje kimovce, naj ž njim ne glasujejo, sam je priznal župnik, da je stavil v seji neumen predlog, potem žalna nam majka, ko imamo takega župnika. Koliko ima Gnjezda zaupanja pri svojih farmanih, spričuje njegova posojilnica, ko so ves denar ven vzdignili ter naložili v druge roke. Ako nas bo pa še kaj ta človek zmerjal s prižnice, da mu plačajmo dolg, ga bomo pa že na primernem mestu prijeli, pa bo mirna Bosna. Ako ti je kedo dolžan, kar sodniji ga daj v roke, saj si zmeraj na sodniji, kot kuhača v piskru, toliko da še kmalu sodnik ne bi imel prostora pred tabo. Apelujemo pa na c. kr. nadsodišče v Gradcu, naj saj toliko uredi, da se bo na uradni dan v Jesenicah samo ena oseba zaslišala v sobi, ter da ne bi bilo pri vsaki obravnavi župnika zraven, ker potem se sliši s prižnice vse tiste obravnave. Opozarjamo tudi c. kr. okrajno glavarstvo v Krškem naj bolj hitro vloge rešuje, ne pa pusti po 1 do 3 in celo 5 mesecev v predalu ležati, ker mi točno davke plačamo, zahtevamo tudi hitre in točne rešitve.

Novi opazovalec.

d Z Velike Doline. Deset vprašanj za Kristusovega namestnika Janeza Gnjezdo, župnika. Dne 1. januarja, novega leta dan, je župnik s prižnice oznanil, da morajo vsi cerkvene stole licitirati in plačati, da je dobil nalog od rimske stolice. Sedaj pa nastane vprašanje: 1. Koliko je stal en stol, ko je bil nov? 2. Koliko se je licitiral en stol za eno osebo? 3. Koliko oseb lahko sedi v enem stolu? 4. Koliko se je že nabralo denarja, od cerkvenih stolov od leta 1883? 5. Kje je tisti denar? 6. Koliko je tistega denarja? 7. Kdo je tiste cerkvene stole dal narediti in kdo jih je plačal? 8. Čigava last so stoli, ali župnikova, ali cerkvene stolice, ali so javna last cerkve? 9. Kdo mora v cerkev hoditi k maši? 10. Koliko časa se bo še pobiralo za stole in kam in v katere roke gre ta denar, prosimo pojasnila, ker se tako rad sklicuješ na § 19. tisk. zak. Tu imaš priliko, da daš pojasnila. Mi pa, ko vemo, čigavi so cerkveni stoli in kdo jih je plačal, bomo vseeno sedeli v njih, če ravno jih nismo licitirali, pa naj nas, ti žegnani gospod, ali pa tvoji backi tirajo ven iz klopi. Se bomo pa na drugo mesto obrnili, kjer postave zastonj delijo, pa ne ponoči pri poštaricah, ampak pri belem dnevu in na pristojnem mestu, pa jih ne delijo ne Gnjezda, ne Bonaventu-

ra, ampak trezni in učeni gospodje. — Nov dopisnik s Hrvaške.

d Z Velike doline pri Jesenicah. Dne 22. decembra je bila v župni cerkvi izvanredna pridiga, da ne smemo ne vina, ne žganja, ne kave, ne mesa, ne potice trošiti, samo korenje, repa, krompir pa trnule nam je dovoljeno. Poslušaj, dragi kmet, tistim duhovnom je pa vse prav, on pa drugega ne je in ne pije, kot vino, »nobl« šnops, trikrat kavo, meso, potice, le to jim je najbolje, zato da imajo večje potrebe. Poslušajte, rajni gosp. župnik Brulc je zapustil v svoji oporoki zapisano, da se ima po njegovi smrti iz njegove zapuščine dati za občinske reveže 500 kron (beri petsto kron). Ali kaj? Dne 22. decembra je župnik Gnjezda s prižnice oznanil, da je samo župnik Gnjezda zapustil 14 kron za reveže, in kdor bo prišel po nje, ako bo kaj prigovarjal, ga bode v gotov del telesa brnil, to pa menda za to, da bi vse njemu ostalo, da bi plačal svoj dolg, potem neke- mu lepe nove šolničke in mehko posteljico. Napel se je tako na prižnici, ko bi bil naš fajmošter Tomše zraven, bi ga lahko slikal in potem v kinematografu predstavljaj. Ako se ne bo med občinske reveže razdelilo zapuščino gosp. Brulca v znesku 500 kron, dobiš, ti Gnjezda, javno primeren naslov, ker ti ne pustimo, ker nisi vreden gosp. Brulčevega denarja tako razmetavati. — Novi dopisnik, prej klerikalec, sedaj narodnjak.

d Iz Št. Ruperta. Ker je staro leto končano in smo nastopili novega, je zadnji čas, da uredimo tudi račune preteklega leta, kakor nam je naš kaplan g. Štrajhar dne 28. decembra l. l. s prižnice priporočal. Kar zadeva računov, sem se tudi jaz namenil, posebno ko sem bral v tistem »Domoljubu« št. 43 preteklega leta, ki ni mogel zaspati dopisnik, da se je tudi moje osebe lotil in me skušal malo očrniti. Resnici na ljubo moram odgovarjati dobro znanemu dopisniku »Domoljuba«, ker ga skrbi, kakšnega mišljenja sem. To je moja stvar; naj pa on bolje misli in dela, ne pa samo prepir, jezo in sovraštvo v fari. Ne oziram se pa na občinske stolčke, ampak meni je najljubši moj lastni stolček, katerega sem si pošteno sam prislužil in nisem nobene podpore prosjačil. Obrtniki si moramo sami krvavo in pošteno prislužiti, ako hočemo kaj imeti, in hvala bogu, nam ne manjka nič, razun plačila, ker je toliko slabih plačnikov. — Tiste lepe zaslužke, ki jih »Domoljub« obeta, naj pa dopisunče sam ima, zavoljo ene hiše se ne bo še obrt ustavil. — Posebno sedaj, koncem starega leta, se na vso moč bojujejo klerikalci zoper »Slovenski Dom« — da ga je ljubljanski škof prepovedal. — Toda, naj bi prevzvišeni raje najprvo prepovedal svojim kaplančkom po »Domoljubu« farane blatiti in obrekovati, potem bo gotovo tudi »Slovenski Dom« nehal stvar pojašnjevati. Dokler pa tega ne bo, je vse žuganje in trčamanje zastonj. Naj bi se začelo brati

tudi liste sv. Janeza apostola — in ne samo vročekrvnega sv. Pavla. **Če ni blatiti in obrekovati greh, tudi brati ni greh!** — L u k e k Franc, čevljar.

d **Iz Boštanja**, dne 6. januarja. Neki tukajšnji klerikalni grilek se je obregnil v mojo osebo v »Domoljubu«, katerega mi je danes prinesel neki prijatelj, — da hodim namreč po cesti s starim poličem. Ako bi to že res bilo, se mi vendar le čudno zdi, da se za me toliko zanima ter da ima toliko prostega časa, ker vsak pameten in pošten človek božji čas boljše porabi, kot ono revno dopisunče. Ako pa jaz hodim iz svoje kleti v svojo hišo pri zadnjih ali pri sprednjih vratih ob cesti, mu tudi nič mari. Mogoče pa, da bi rad prišel k meni kot nepovabljen gost okušat moje vino, katero natakam v stari polič. Zagotovim ga, da imam prav dobro, fino vino, a on istega pri meni ne bode poskušal. — O zadevi bire in tistega loncu podobnega starega »firklja« mi pa do sedaj ni bilo znano, da moram preje klerikalce vprašati, če se smem pritožiti; no, pa kar je, to je, zdaj ima to zadevo gosposka v rokah, kadar bo stvar rešena, se bomo že še o tem in tudi o čem drugem pomenili.

Anton Planinc.

d **Čudne novice iz Dolenjskih Toplic**. Gosp. urednik, če bi vam mogli, ubogi Topličani, vse opisati, kaj se tu pri nas godi, bi prvič morali napraviti 10 posebnih izdaj samo za Toplice, in drugič, vsaj bi nam tega ne verjeli, kaj z nami počenjata naša dva »božja namestnika«, primejkuš, da bi vsaj vsega ne verjeli, pa magari, da ste že bili v Parizu, kjer se poje posebna visoka pesem o grehu naših prvih staršev v raj. Sicer pa vam ni treba biti neverjetni Tomaž. Pridite enkrat semkaj doli in pojdite nalašč k spovedi k našemu gospodu kaplanetu. Ampak če hočete doživeti izreden »užitke«, oblecite se v ženskinjo krilo. Recite, da ste še nedolgo poročena in da imate moža strašno rada. Boste le videli, kaj boste vse zvedeli. Škofova brošura, to ni vse še nič proti strašno lepim naukom našega kaplaneta. Sicer pa, ali ste že brali kdaj brošuro: »Auszüge aus der Moraltheologie des hl. Dr. Alphonsus Maria de Liguori«? (Izvrleček iz Liguorjanske morale.) Ali pa ono knjigo, ki jo je spisal katoliški župnik dr. Karel Weiss? No, če ste eno ali drugo brali, potem vam to zadostuje in vam ni treba teh »čednosti« slišati iz ust »božjega namestnika«, kakor ga je menda sam bog poslal k nam v Toplice. Mi moški smo prav hvaležni za ta božji dar v podobi kaplana. Prvič imamo v tem puštem zimskem času vsaj kako zabavo, ker nam ženske vsaj čez tri dni pripovedujejo, kaj vse v spovednici slišijo. Drugič je pa ta pot, na katero nas oba »božja namestnika« pripravljata, najlepša prilika, da nam bo cerkev in ti ljudje, ki imajo v cerkvi opraviti, postala deveta brigada. Dozdaj smo imeli vedno sitnosti, če smo naše babnice učili: en korak proč od hudiča, celo

življenje pa proč od takega duhovnika, kakor jih imamo zdaj na Toplicah. Zdaj naše ženske vsaj same uvidijo, da smo jih prav učili. Ej, mi moški smo kerlici! Če pridete kdaj sem v Toplice, vprašajte no gospoda kaplana, kako je zadnjič v Vavti vasi spovedoval mlade ženske in Marijine device. Samo po »frizerju z britvijo« ga vprašajte, pa bo takoj povedal, kako se brije volna. No, no, bo rekel, to vam je pa povedala tista — —! O, le počakaj, boš že še prišla v mojo cerkev k spovedi! Ne, ampak brez šale. Komaj se je šele predpust začel, pa že imamo tak cirkus, pa žalibog, kar v cerkvi. Zjutranjega na napravi Erzar, — pa ne da bi mislili na posel tistega moža, ki, no, ki ima tudi tako ime, pa usnat, zelen trak za klobukom. Ta naš Erzar je »oberpastir« ovac in kozlov kar iz štirih far, torej že velika živina, kakor sploh pravijo vsem imetnim gospodom. Zdaj je vse prepodil s kora. Našega župana je kar izobčil iz cerkve. Nič več se mu ne sme prikazati pred njegovo sveto obličje. Pa ima tudi korajžo ta naš Erzar. Je bil tri leta pri Janezih, predno se je poročil z materjo-cerkvijo. Zato je onikrat dejal na prižnici, da se ne boji ne briča, ne hudiča. Stojte, tega ni rekel, ampak dejal je, da ga gremo lahko tožit, on se ne boji ne žandarja, ne sodnije, ne škofova, če bi bil obsojen, naj gosposka le gleda, če bo proti njemu kaj dobila. On se namreč strogo drži Kristusovega nauka in razda vse do vinarja ubogim, zato pa je tako suh. Če ne verjamete, pridite ga pogledat. **Božje besede sploh že nismo slišali v cerkvi, razen če so tudi ob Kristusovem času tako pridigali, kakor naš župnik: samo o tem, kakšen občinski odbor imamo, kašni pijanci smo Topličani, kako malo smo vneti za »ofer« in tako naprej.** Je ravno prav, da je v »Slovenskem Domu« začel Savelbrezverec razlagati sv. evangelij, **tako vsaj nekaj izvemo, kaj je Kristus učil,** naš Erzar je najbrž to vse pri vojakihi pozabil. No, ali glavne predstave imamo ob 10. pri kaplanovi maši. Veste, če imate kakšnega dobrega fotografa in fonografa v Ljubljani, pošljite ga nam v Toplice. V nobenem vaših kinematografih še niste ne videli, ne slišati takega »heca«, kakor ga imamo v izvorniku pri vsaki kaplanovi pridigi. Pa o tem cirkusu kaj več prihodnjič. Zdaj nimamo časa, se moramo malo pripraviti za nedeljo, ne samo za obe predstavi, zjutraj pri župniku, ob 10. pri kaplanu, ampak pripravljamo se tudi za na večer pri Nacetu Sitarju, kjer bodo naši **tamburaši pokazali, kaj oni znajo, ne samo naš župnik in kaplan. Torej na svidenje!**

d **Studenc pri Krškem.** (Razno.) Zima je pri nas jako mila (še preveč), ker ljudje boleajo vsled slabega zraka, in smo imeli dne 24. decembra l. l. obenem **tri mrličje.** Leta 1912. je v tej fari umrlo **22** oseb, rojenih je bilo **60**, poročenih **pa pet** parov. — V pretečen m letu se je dokaj

posestnikov izselilo v blaženo Ameriko, in nekateri prav pridno pošiljajo prislužene kronce svojcem domov, pa veliko bi jih še rado šlo v Ameriko, ali žal, nimajo sredstev za na pot, in sicer radi tega, ker je bilo prav slabo z vsemi pridelki razen krompirja in fižola in je pri prav mnogih družinah pričakovati **pomanjkanja živil.** Zeleti bi bilo, **da bi se gospod poslanec o tem prepričal** in storil za take potrebne siromake potrebne korake. Dalje naj bi prišel še vis. gosp. Šuklje **s svojim vinskim predlogom** v naše vinske kleti in bi se sam osebno prepričal o bedi in revščini dolenskega kmeta - trpina in bi potem gotovo nikdar ne stavil več enakega predloga, kakor ga je že. Gosp. Šuklje naj bi obrnil svoje blagohotne oči vse **zabavne predmete** in od tistih naj bi se doklada naložila. Kdor ima denar za zabavo, gotovo razpolaga z višjo vsoto, nego kmet - trpin, kateri še obresti ne more plačati. Z dobro premišljenim delovanjem si boste, gospodje, pridobili zaupanje in spoštovanje svojih volilcev za prihodnje volitve, sicer vam bo ljudstvo pokazalo hrbet. — V mesecu decembru se je tukaj vršila volitev v krajni šolski svet, in sicer dvakrat; izvoljeni so: Ivan P i r c, posestnik in gostilničar na Studencu; Miha Š m a g e l j, posestnik, Zavrtače in Josip D o b r i h a, posestnik, Mala Huhajna. — Ta izvolitev pa nikakor ne ugaja dosedanjemu vodji krajnega šolskega sveta v osebi gosp. župnika Mihe Horvata, ki se je izrazil, **da če bo Janez Pirc izvoljen za šolskega predsednika, bo on deloval, da bo morala fara takoj novo župnišče graditi.** Mogoče bi bilo res potrebno, ker g. župnik se ni upal berne in ne omlatne pšenice v župnišče spraviti, temveč jo je dal spraviti v druge hiše. Mi bi gosp. župnika **pustili pri miru,** ko bi se župnik dejansko ravnal po svojem izreku na novega leta dan, da namreč vsem liberalcem odpušča. Ali njegovo **ravnanje** je popolnoma nasprotno in ljubezni do bližnjega ne pozna, **če se nekateri še tako pošteno, dostojno in zmerno obnašajo, pa ne plešejo po njegovi godbi,** so v njegovih očeh liberalci in on sploh prepoveduje z nekaterimi možmi govoriti. — Ali je to delo katoliškega duhovnika? Nikakor ne! Kdor zdražbo seje, bo sovražstvo žel. So tukaj stari možje in ti govore, da pomnijo že osem župnikov, pa tak ni bil nobeden, **da bi toliko zdražb in sovražstva povzročil, kot sedanji tukajšnji župnik.** Njegova ljubezen do izveličanja grešnih duš se je tudi v tem pokazala, ker ni hotel iti s poslednjo popotnico staro ženico A. Z. iz O. previdet. — Vi, g. odborniki, ne bojte se župnika, kar ste že tudi dejansko pokazali, da bi morali takoj novo župnišče graditi. Ako župniku sedanje župnišče ni po volji, naj vzame popotno palico v roke in gre, kamor mu drago, ker smo vsi siti njegove sovražne setve, absolutne nadvlade in politike. Saj bodo enkrat računski pokazali, na kateri stopinji stojimo.

d **Telovadno društvo Sokol Kostanjevica-Sv. Križ** priredi v nedeljo dne 19. januarja t. l. v prostorih brata Bučarja v Kostanjevici **zabaven večer**. Na sporedu je dvodejanska burka »Anarhist«, pri kateri sodeluje 10 oseb in sicer sami člani Sokola; dalje bode tombola z jako lepimi in koristnimi dobitki, ki jih darujejo člani in prijatelji Sokola v Kostanjevici in Sv. Križ. Po tomboli je ples in prosta zabava. Vstop je dovoljen vsakomur, če prejme vabilo ali ne. Začetek ob 8. uri zvečer. — **Meščani in kmetje, udeležite se te lepe prireditve!**

o Gorenjske novice o

g **Vače**. Zadnji čas naš Majdič slabo izgleda. Žalost in jezo pridno zaliva z vinom, pa vse nič ne izda. Zakaj se tako grima? Ker gre vse rakovo pot: posojilnica, čukarija in marinarice. V svojem društvu je napravil nekak ženski odsek, s katerim je skušal naprednjake ugnati. Pa ni šlo. Ravno ženske bodo podrle vse, kar je Majdič sezidal. Danes je v tej ženski vojski taka zmešnjava, da že Klančarice nočejo več ubogati. Dunajska mama že vsem preseda, ker sili v vsako hišo s tistim »Domoljubom« in preganja zaljubljene marinarice. Če bo šlo tako naprej, bosta morala Majdič in Črtanc prezgodaj nakladati. Predpust je pa letos nekaj vreden, škoda ga bo, ker je kratek. Takega ajfranja in pehanja za ženine še ni bilo med marinaricami. V Slivni poznamo klerikalno hišo, kjer se najbolj zabavlja čez naše vrle Sokole. Najstarejša hči je pri Marijini družbi posebno v časti. Majdič pa ne ve, ali noče vedeti, da je bil zaradi njene ljubezni zadnjič tak polom, da bi se bila kmalu Slivna podrla. Lepa reč. Tista marinarica, ki na Vačah fante napaja in je v organista zaljubljena, je sedaj neki večer precej natrkana s pijanimi fanti iskala svojega ženina okoli po hišah. Šla je tudi v kaplanijo, pa Majdič je ni zapodil. Postarna devica se boji, da bi ji fantje ne privlekli ploha na hišo, zato uganja takega zlodeja. Ko mine predpust, bo fantom dolgčas po njeni pijači. Stari ljudje ne pomnijo takih neumnosti, **to ni za kmeta**. Majdič naj bi posnemal **gospoda župnika**, ki pusti pri miru marinarice, posojilnico in politiko, **pa skrbi samo za naše duše**, potem bi tudi **njega spoštovali**, prej pa ne.

g **Vače**. Naš Majdič je dobil zopet korajžo. Z ričetom nam žuga. O, le počasi, Franci, boš kmalu videl, kdo je zaslužil ričet! Predno nadaljujemo, svetujemo vsem tistim, ki hodijo pod prižnico stat, naj se preje sekurirajo. Ni nič varno. Če kdo le vsako nedeljo po prižnici skače, se kaj lahko prižnica podere. Majdič, ali je tista stvar z žapskim Francelnom končana? Eni pravijo, da ne. Mi bi radi vedeli, koliko si tam ričeta zaslužil — ali ga šele boš? Ker si tako zgovoren postal, boš gotovo še to povedal. Mogoče si pa zato ta-

ko zgovoren postal, ker se troštaš tiste fare, ki ti jo škof pred par leti obljubil. Mi vsaj slišimo nekaj podobnega. Pravijo, da Janče nekaj poizveduje o tebi. Pa menda ne o tisti starini, ki si jo pripeljal s Svete Gore. Pa to bo že Janče sam bolj natančno povedal, ko bo zvedel. Mi povemo sedaj le toliko, kar smo slišali postrani. Pravijo, da sta se vidva s šentlamberškim županom zgovorila, da si ti potem odpeljal stvari, ki bi se morale prodati v prid ubožnemu občinskemu zakladu. Pa še nekaj bi Janče rad natančno zvedel. Majdič, ali še veš, kaj ste imeli pri kandrškem županu na mizi? Ti si bil tam, pa basist in kandrški župan. To je bilo par dni po zadnjih občinskih volitvah v Kandršah. Pa menda niste kvartali z glasovnicami? Kdo pa zopet zdaj zasluži ričet? Bolj natančno bo pa Janče povedal. — Še nekaj! Nič se ne jezi, oberdevičar, če kaj podrezamo v Marijino družbo. Saj veš, da en sam človek ne vidi in ne ve vsega. Mi bi radi, da bi bile marinarice res **prave Marijine hčere**. Ali povemo ti, da je Marija spočela od sv. Duha. O kaki drugi ženski pa tega ne bomo nikoli verjeli. Mi imamo priče, da je iz sosedne fare rekla neka marinarica, da bi mogli gospod biti ponoči pri tistih marinaricah, ki jih najbolj obrajtajo, pa bi videli, koliko dedcev je tam in kje imajo roke. Mi seveda ne moremo zapisati tako po domače, kakor je ona rekla. Ti praviš, da so marinarice najbolj zveste in najboljše žene. Prosimo te, idi kar v družine, pa boš videl, kako je. Sam boš spoznal, da so ravno nekatere marinarice nesreča, ja, celo šiba božja za moža in sploh za celo družino. Saj so ti znani slučajji. Če hočeš, ti jih bomo pa še našli. — **Orkašanduli**.

g **Iz Nove Oselice**. Veselica, katero so priredili tukajšnji fantje v prid družbi sv. Cirila in Metoda, je uspela nepričakovano povoljno. Kljub raznim zaprekam, z bolj pičlim vsporedom in raznemu zabavljanju po gostilnah, in to še celo od nekaterih zavednih mož, ki bi morali naše fante in sploh mladino še vspodbujati k takim prireditvam za obrambne narodne namene. Naša mladina pa se ni vstrašila truda in dela in tudi nobenih zaprek, samo da je pokazala, da tudi v naši fari bijejo slovenska srca za blagor mile nam Slovenije. Dekler imamo za seboj tako narodno bojevito mladino, se nam ni treba bati narodnega pogina. Pred nekaj leti bi se kaj enakega ne moglo vršiti brez pretepa, zadnjih par let je to že popolnoma minilo in se kaže, da tudi tukaj v gorski samoti jadramo z napredkom časa do višjega cilja. Zatorej naj bi napredni možje vplivali in vspodbujali naše fante, da bi še kaj več žrtvovali za narodni sklad, saj ravno mi še ne poznamo, kako veliki so narodni davki. Majhna vsotica 48 K je ostala čistega prebitka, kakor se čuje, od fantovskega odbora, majhen kamenček je to za tako veliko zgradbo, kakor jo zida ta prekoristna družba proti narodnim sovražnikom. Že-

limo si večkrat kaj enakega, da pomagamo spraviti skupaj večji kamen. V hribih se žari, v hribih se dani...!

g **Iz škofjeloške okolice**. Že dalj časa ni bilo nobenega dopisa od nas v »Slovenskem Domu«. Znaprej pa bomo skrbeli po možnosti, da bomo nekoliko več poročali, posebno raditega, ker je postal »Slovenski Dom« tako priljubljen med ljudstvom, posebno kmečkim. Upamo pa tudi, da mu ostanejo zvesti vsi stari naročniki in da mu pridobi vsak vsaj še po enega novega naročnika. — **Šnopsova vojska** je bila koncem preteklega leta v naši okolici. Starološki občinski odbor, kateremu zapoveduje dekan, je namreč sklenil doklado na šnops. To pa ni bilo prav nič vseh **klerikalnim volilec**, pa so se vendar potroštali, ko so uvideli, da nič ne opravijo, čeprav jim je šnops tako priljubljen. Morajo pač potrpeti, saj jim vendar gospodje zapovedujejo. — V zadnjem »Domoljubu« se je oglasil neki dopisnik iz Žabnice, ki priporoča **družbo treznosti**. Pa ja ne, da bi se bil žabniški Korel vendar že spreobrnil? Saj družba treznosti in Korl vendar prav nič skup ne spadata. Pa smo le vseeno veseli, da se je posrečilo Žabničanom spreobrniti župnika, jim ga vsaj ne bo treba nositi domov. — **Cesto** iz Škofje Loke na kolodvor prično to pomlad za gotovo graditi, tako nam vsaj pravijo loški klerikalni mogotci. Mi pa jim tega ne verjamemo poprej, da bo enkrat gotova, ker farbali ste nas ž njo že dovolj. — **Škofjeločani** bi bili ob novem letu kmalu brez župana. Župan je namreč že odstopil, a potem se je pa zopet skesal in je — seveda na župnikov pritisk — zopet svoj odstop preklical. Kako bi se pač reklo takemu možu, ki se vsake črne suknje boji? Pa ja ne, da bi bil bojazljivec?

o Notranjske novice o

d **Dolenji Logatec**. Kakor vsako leto, je tudi letos Sokolov Silvestr. večer prav lepo uspel. Igra: »Bob iz Kranja« je občinstvu jako ugajala. Tudi telovadci so pokazali svoje delo z ljubljanskimi prostimi vajami in skupinami, želi so obilo pohvale. Mojstersko je izvedla gdčna. Majdičeva nekaj točk na klavirju. Nadvse pa je ugajala slika o polnoči, ki je predstavljala balkanske narode, ki zmagujejo nad Turki. Čil Črnogorec stoji visoko na skali na straži, pod skalovjem pa leži premagani Turčin s povešenim mečem. V daljavi pa se začuje črnogorska himna: »Onam, onamo!« Po polnoči pa se je razvila neprisliljena zabava s petjem in plesom. — Kakor smo videli, ima društvo krasen oder, zato želimo, da nastopi Sokol večkrat in sicer z daljšimi igrami. Seveda pa tudi želimo, da občinstvo uvažuje sokolsko delo in pridnejše obiskuje njega prireditve, da se ne bodo nasprotniki bahali, koliko naprednjakov poseča njihove prireditve. Ako to ne zaleže, ne bomo v bodoče

več pardonirali teh vzor-naprednjakov. — Ze prvi dan novega leta je gosp. župnik pozdravljaj svoje farane z jako lepimi besedami. Posebno pa se je zgražal nad udeležniki Silvestrovega večera. Tudi »Slovenski Dom« je bil na vrsti. Pozival je vernike, naj ne zahajajo v hiše, kjer so naročeni na napredne časopise. Dobro, celo izborno! Mi vas, gosp. župnik, zato še prosimo, ogibajte se naših hiš posebno ob času bere in pa, ko boste pobirali za nepotrebno zidanje nove cerkve. Le še en dober nasvet: ne zidajte nove cerkve, dokler ne izgine zmerjanje iz prižnice, kajti saj je že sedaj preveč prostora v cerkvi, še več ga pa bo, za to skrbite vi sami, gosp. župnik. — Koliko je premožnih naprednjakov, ki bi se lahko naročili na »Slovenski Dom«! **Agitirajte zanj, ker homo večkrat v njem poročali, kako gospodarji nezmožni občinski odbor.**

n **Za Sokolski dom v Postojni** sta darovala mesto venca na krsto umrlemu bratu županu Pikelnu br. J. Kraigher 10 K in br. Maks Šeber 10 K; nabiralnik Narodnega hotela v Postojni 16 K 80 vin. Srčna hvala! Na zdar!

n **Pri nadomestni volitvi župana v Postojni** je bil soglasno izvoljen za župana gosp. Josip Lavrenčič, tovarnar in veleposestnik v Postojni. Ker je novi župan vsestransko izvežban, inteligenten in pravičen ter priden mož, upamo, da je z njim pridobila Postojna vrednega naslednika bivšega župana Pikelna. Pozdravljamo to izvolitev, čestitamo Postojni ter pozivljamo novega gospoda župana, da posveti svoje izvežbane moči v prid in napredek naše notranjske metropole.

n **Garnizija v Postojni.** Postojnski občinski odbor je sklenil skoro soglasno, da pripravi potreben prostor in poslopje za nastanitev stalne posadke v Postojni. V ta namen je bila že vojaška komisija od kornega poveljstva v Postojni in si ogledala tukajšnji Grand hotel, ki se je mislil prvotno v ta namen nakupiti. Ker pa ne konvenira nakup starega poslopja iz raznih vzrokov, ki so tu merodajni, se bode odločilo bržkotne za zidavo povsem nove vojašnice. Vojaška uprava želi, da se jej pripravi potrebne prostore v najkrajšem času. Vsled tega se prične z zidavo vojašnice skoro gotovo že to pomlad.

n **Ustrelil se je v Matenji vasi pri Postojni** ondotni učitelj Vinko Brus vsled gmotnih razmer in tudi, kakor se čuje, vsled nesrečne ljubezni.

n **Postojnski orkester** priredi v nedeljo dne 26. t. m. koncert z jako lepim sporedom v glasbenih in pevskih točkah. Po sporedu zabavni del s plesom. Lokal in program se naznani pravočasno.

n **Postojnski Sokol** napravi svojo običajno maskarado dne 2. svečana t. l., na kar se opozarjajo druga društva.

n **Telovadno društvo Sokol v Postojni** ima svoj redni občni zbor dne 13. t. m. in

priredi običajno maskarado na pustno nedeljo dne 2. svečana t. l.

n **Iz Ledine nad Idrijo.** Vsej širši javnosti je že menda znano o izbruhu našega gosp. župnika Jelenca proti družbi sv. Cirila in Metoda. Zanj je dobil tudi pošteno plačilo. Kajne, 300 K kazni, potem pa vse sodnijske stroške, kateri tudi znašajo več kakor tisoč kron. O jej, to so kaprice, toliko svetlih kronc odšteti, takemu skopuhu, ako prav ima denarja kakor hudič toče. Saj se je sam izrazil, da ima za zajutrek 14 kron, pa mu še ne bo zmanjkalo. Še bolj pa jezi to njegove backe in tercijalke, besnijo in tulijo, da je joj. Sami sebi niso mogli dolgo časa verjeti, da bi moglo tako biti. Šele sedaj, ko je obsodba potrjena tudi od deželnega sodišča, ne morejo več tega zanikati. Ali kaj sedaj storiti, da bi se moglo še na kak način družbi in njenim sobojevnikom kaj škodovati? Evo, povem vam! V dosego svojih namenov so se začeli posluževati tako umazanih sredstev, da se mora to gnusiti najbolj zafrknemu nazadnjaku. Pretečeni teden si je izmislila neka reva (dobro poznana) tole: Stakne nekje dve prav ostudni razglednici, kakoršne menda zalagajo in prodajajo v prid Marijini družbi. Potem pa bogovi skupaj, da se prekunšira, kako bi se bolj sveto in pobožno skovali verzi in komu naj se pošljejo, da bi bolj v živo zadeli. Tak naklep je skovan, skrupcalo je gotovo. Hajdi ž njim na pošto, pa brez znamke, da bo prejennik plačal še kazen. Nato sta res dobila te najnovejše pildke z molitvico za odpustke, Marijini družbi podeljene od prevzvišenega dušnega pastirja, kakor pravi hudomušnež, tukajšnji blagajnik in ena odbornica Ciril-Methodove podružnice. Kakšen je bil naslov, namenjen na prvega: »Naj prejme vodja Svinjskega Doma itd.« Potem je bilo voščilo: »Častitam Ti za novo leto ob jednem Tvoji družbi in vsem njenim članom itd.« Ni vredno popisovati takih neumnosti. Torej to so sadovi novo-pečenega, bezlavnega društva in marinaric. Tako se vzgajajo tiste lepe device s svetinjjo okolu vratu, ki kot Marijin otrok nastopajo v njih terjatra. Pa še morebiti misliš, kakšno jezo, škodo ali sramoto si s tem komu napravila! O, kaj še! Le potolaži se in raje preišluj, kakšno je petje v cerkvi, ki je bolj podobno skovikanju, kakor pa petju. Tudi župnik je moral oglušiti, ker mora poslušati to milo čivkanje. Tem bi bolj veljale župnikove besede, izrečene poprejšnjim našim pevkam, ki so **prav povoljno in dobro pele**, da pojo, kakor bi neko žival za rep stiskal. To naj zadostuje za danes; ako ne bo miru, potem pa brez pardona. Ti pa, zavedno ljudstvo, oklenimo se še bolj tesno naše varuhinje Ciril-Methodove družbe. Za vzgled naj nam bodo drugi narodi, ki delujejo z vso svojo močjo in združeni v eno samo močno verigo, ne poznavajoč nobene stranke v svojih obrambnih društvih. Tako bi morali tudi mi, potem bi mogla naša Ciril-Meto-

dova družba vršiti svojo prevzvišeno nalogo. Velja naj nam rek: da, kdor nam družbo Cirila in Metoda napada, ta zlobnejši od škorpiona je in gada!

o Zagorske novice o

zg **Iz Zagorja ob Savi.** Pri zadnjem občnem zboru »Kmetijske podružnice v Zagorju« se je drznila triperesna deteljica staviti predlog glede naše notice v »Slovenskem Domu«, ker smo opozorili, da je »Domoljub« poročal: cel »vagon« žindre smo dobili iz Nemčije, katera bo mnogo ceneje, kakor pa od »Kmetijske družbe« iz Ljubljane. — Snojev Tone je s tresočim glasom prebral dotično notico ter nato vprašal načelnika podružnice g. Ašiča, če je žindra od »Gospodarse zveze« baš tako učinkujoča, kakor od **c. kr. kmetijske družbe**, nakar se je vnela živahna debata, da politične stvari ne spadajo v delokrog kmetijske podružnice. Nato mu je načelnik vzjel besedo. Med kmeti je pa pričelo deževati različnih opazk, da so prišli reklamo delat za svojo žindro, ker je baje ne morejo prodati. Ni lepo od vas, da delate konkurencu c. kr. kmetijski družbi, kajti mi se še spominjamo razsodbe kamniškega sodišča glede dr. Žindre in vsled tega nimamo zaupanja v »Gospodarsko zvezo«. Prišlo je tudi na vrsto vprašanje o zavarovanju goveje živine; načelnik je razkladal težkoče, katere zahtevajo pravila. V debato je posegel gosp. Taufer, ter je razložil, da se »Gospodarsko napredno društvo« resno bavi s tem vprašanjem, ter upa, da bo statistika v kratkem času gotova. Izrazil je tudi upanje, da bodo za to delo vse vštete občine dale podporo in upamo tudi, da bomo dobili podporo od poljedelskega ministrstva. Mislimo, da bo deželni zbor, odnosno deželni odbor nam dal podporo, kajti stvar je velike važnosti za kmeta. Nato se pa oglasi g. Snoj: Naš deželni odbor ne bode nič dal, kajti mi vendar ne bomo vas podpirali. — Tu so se pokazali naši klerikalci, kakšni fanatiki da so. Torej mož, namreč Snój, si domišljava, da je on representanca deželnega odbora v Zagorju. — Poglejmo malo, koliko plačuje ta vzor klerikalne stranke davka in koliko odpade na deželne doklade. Če se ne motimo, da mož komaj par borih kronc plača za deželne doklade, in tu je vihtel gorjačo, češ, mi ničesar vam ne damo, kajti neumni bi bili, če bi vam kaj dali. Nasprotno pa moramo omeniti, da ravno ta Snoj prosjači okoli napredne občine, da bi mu zgradile most čez potok Medijo. In mislite, da je mož zadovoljen, da bi bil most samo iz hrastovega lesa? Ni! Most mora biti železo-betonski, kateri bi stal s cesto vred okroglo 5000 K. Kako je pa vam tukaj pri srcu, ali vas ni sram, da za dobro stvar, katera nima nobenega političnega pomena, pač pa le samo gospodarskega, naravnost odrekati, da mi vas ne bomo podpirali. Ali vas ni sram in

da nimate toliko moštosti v sebi, da bi te besede vendar ne rabili, kajti s tem ste se gosp. Snoj razgalili do nagote in pokazali nam, da ste grozovito nevoščljiv človek, če bi se kmetu moralo v gospodarskem oziru koristiti, seveda, sam za sebe hočete pa imeti lep, železo-betonski most, kateri naj stane tisoče — nam kmetom pa ne privoščite niti vinarja podpore. Če je to lepo od vas, naj sodi javnost. Tudi moramo omeniti, da je ta mož Snoj mejaš občinskega sveta, in tu se je že večkrat spozabil in potegnil par brazd v občinsko last, kajti občina ga je že na to opozorila...

zg Dolžnost naša je, da preskrbimo sredstva, da se rešimo te škodoželjnosti in to je prav lahko delo, drugo leto bodo deželnozborske volitve in mi moramo že danes gledati, da se skupaj zberemo, ter volimo take može, kateri bodo v resnici zastopali naše koristi, ne pa osebne. Torej, kmetje, na delo, v enem letu se veliko lahko stori, če bode vsaki bralec »Slovenskega Doma« gledal med letom na to, da pridobi vsaj enega za našo pravično stvar, smemo z gotovostjo, računati na našo zmago. — Delajte ter razložite sosedu, kako škodoželjni so naši klerikalci in kako pristransko gospodarijo z našim denarjem — ter povejte jim, da smo vsega tega sami krivi, ker se ne zanimamo za volitve tako, kakor bi bila naša sveta dolžnost. Edina glasovnica je prava rešitev, a to pravico lahko čez noč vržemo sedaj na strahovlado — in s tem tudi to grdo nevoščljivost naših klerikalcev.

Ostali slovenski kraji

o Iz tržaške okolice. V nekaterih vaseh tržaške okolice se sedaj okoli novega leta zelo vsiljuje nezavednemu ljudstvu ultraklerikalni list — tednik »Novi Čas« iz Gorice. Znani so nam kraji, kjer se ta list širi kar v velikem obsegu. Vsiljuje se ga nele notoričnim klerikalcem, ampak tudi takim, ki nimajo in nočejo imeti s pogubno klerikalno stranko novenega stika. Seveda ga nekateri takoj vrnejo, drugi ga pa iz raznih ozirov obdrže in zopet drugi so, ki bi ga radi vrnili, a ne vedo, kako se to naredi. Stvar je pa zelo lahka. Kdor noče lista obdržati, zapiše na križnem ovitku besedo »Nazaj«, prečrta svoje ime in priimek in se podpiše lastnoročno na ovitku ter nese list v bližnji nabiralnik za pisma. — Da se »Novi Čas« v najnovjšem času tako ponuja, je iskati vzroka v tem, da se bližajo volitve v mestni zastop, oziroma v deželni zbor tržaški. Znano je pa dejstvo, da so klerikalci silno potrti, ker niso imeli do sedaj izmed 80 mestnih zastopnikov, oziroma deželnih poslancev, niti enega njihovega mišljenja. Ker pa oni dobro vedo, da je v mestu samem zanje grozdje še prekislo, upajo nekateri klerikalni petelini, da bi se dalo morda v kakem volilnem okraju v okolici vtihotapiti

kakega moža, ki bi plesal, kakor bi oni piskali, ali pa vsaj, da bi bil nanje navezan. S posebno slastjo gledajo na neki okraj v tržaški okolici, katerega pa za danes ne omenjamo, ker stvar ni še dovolj dozorela in se tam posebno širi gori imenovani klerikalni tednik. Kam bi prišli, ako bi klerikalna stranka zagospodarila na tržaškem ozemlju, to nam najbolj svedoči tužna Kranjska, kjer ima ta stranka vajeti v rokah. Mi, ki živimo v Trstu in okolici, si niti misliti ne moremo, kako kruto in neusmiljeno preganjajo tam vsakega, pa bodi delavec ali obrtnik, gostilničar ali uradnik, duhovnik ali učitelj, ki ne trobi v njih rog, ki si predrzne misliti s svojimi možgani in ki ne drži ž njimi. Je ni stranke na svetu, da bi bila tako maščevalna proti onim, ki so drugega političnega naziranja, kakor je posebno slovenska klerikalna stranka. Če se hočemo o tem prepričati, nam ni treba hoditi nikamor, to storimo lahko doma. Le pogledimo, kako so nekateri klerikalni »kaperjoni« sovražni domačemu listu »Edinosti«. In vendar »Edinost« nobenemu klerikalcu nič žalega noče, o čemur smo vsi prepričani. Hudujejo se nanjo le zaradi tega, ker jim noče biti za štafažo, ker hodi druga pota kakor oni. Taki so torej ti »nedolžni« klerikalci, gorje mu, ki pride pod njih komando. Zatorej pozor!

o Zadnji »Slovenski Dom« je prinesel vest, povzeto iz francoskih listov, da je neki 15letni fant usmrtil v neki občini na Francoskem tri osebe, kar je nekaj strašnega, če se pomisli, da bi še moril, ko bi ne bil revolver izstreljen. — Sedaj pa poročajo listi, da so ubijalca prijeli. Bil je skrit pod vrečami v mlinu, kjer je izvršil umore, dva dni brez jedi in pijače. Ko so ga našli, je najprej prosil jedi, s katero so mu tudi postregli. Odgovarjal je s tihim glasom na vsa stavljena vprašanja, samo na vprašanje, zakaj je streljal na nedolžne ljudi, je trdovratno molčal in se namuzal. Zbralo se je tam okoli 600 vaščanov, kateri so hoteli hudodelca linčati. Policiji se je komaj posrečilo, da ga je pred razdraženim ljudstvom obvarovala. Ta nesrečni fant se imenuje Gastone Picard. Postave je majhne in izgleda že kakor kaka pokveka. Velika ušesa mu gibljejo, kakor dve pihalki, roki sta za njegov život silno dolgi in na obrazu se mu bere lokavost in hudobija. — Njegova mati je padla v omedlevico, ko je slišala, kaj je sin storil. Nesrečnež sedi sedaj v zaporu in premišljuje svoja napačna dejanja. — Žalostno.

o V Šmarjah na Vipavskem je občinski zastop imenoval častnim občanom g. Matko Kanteta za zasluge, ker je pripomogel, da se je v svoji rojstni vasi — v Šmarjah — napravil vodovod.

o Strašna nesreča se je zgodila v Judenburgu na Štajerskem pred več dnevi. Učenec goriške gimnazije, Prinčič, je šel za božične počitnice k svojim sorodnikom v Judenburg. Ob tej priliki se je šel drsat

na reko Muro v družbi nekega tovariša. Ker je bil pa led pretanek, se jima vdere pod nogami in oba izgineta v valovih. Dva druga učenca, ki sta gledala drsajoča se mladeniča, hočeta iti na pomoč, a k sreči zapazita nevarnost in se vrneta. Nato pa pritečeta dva vajenca, ki sta bila v službi pri očetu ponesrečenega Prinčičevega tovariša, ter ju hočeta rešiti. Ali, o groza, tudi onadva izgineta pod tanko ledeno skorjo. Tako je zahtevalo drsanje četvero mladih življenj. — Sličnih nesreč se zgodi mnogo, zato bi morali starši in drugi svoje otroke vedno svariti in opominjati k skrajni previdnosti na ledu.

Gospodarstvo.

s Zvišanje obrestne mere. Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani je zvišala s 1. januarjem t. l. obrestno mero za hranilne vloge na $4\frac{3}{4}\%$.

Prosveta.

Kmetijska knjižnica.

Lep poletni nedeljski popoldan sem bil na polju, tako mi je pripovedoval soseda, ki je bil vedno moj najboljši prijatelj. Ogledoval sem, kako kažejo razni pridelki. Med potoma naletim na prijatelja, ki je bil posestnik v sosedni vasi, a imel je njive poleg mojih; bila sva tedaj mejaša, in je, kot jaz, tudi on prišel pogledat, kakih uspehov mu bo donesel trud, katerega je imel. Po prijaznem pozdravu sva se pogovorila to in ono in tako sva počasi zapustila polje ter se podala proti domu. Med potoma mi je prijatelj razlagal razne stvari o gospodarstvu, posebno obile izkušnje, katere je doživel, so me zelo zanimale. Med drugim je prišel tudi pogovor o kmetijski knjižnici na vrsto. Prijatelj me je povabil na svoj dom, da mi razkaže svojo knjižnico. Ker je mene ta stvar posebno zanimala, sem radevolje sprejel njegovo vabilo in se podal z njim na njegov dom, da si njegovo knjižnico do dobro ogledam.

In res, bil sem pa tudi zelo radoveden, kakšne knjige pač more imeti moj prijatelj saj sem do tačas vedno mislil, da nimamo mi Slovenci skoro nič gospodarskih knjig. Pa, glej ga zlomka, videl sem takoj, da je to vse drugače, kot sem si predstavljal. Ko prideva s prijateljem na dom, naju prijazno pozdravi njegova žena in že skoro dorastli otroci, katerim se je že na prvi pogled videlo, da se zavedajo, da pripadajo toli važnemu kmetiskemu stanu in zakaj bi se tudi ne zavedali, saj takih gospodarjev kot ta moj prijatelj, se najde pač malo daleč na okoli. Žena nama je postregla z dobrim jabolčnikom in pri-

jatelj mi je pokazal na omaro v steni rekoč: Vidiš, tukaj notri je ona stvar, knjižnica ali biblioteka, radi katere sem te spravil semkaj. Upam, da ti ne bo žal današnjega popoldneva in če se ne motim, podobnega si še malo videl. Le poglej mi pravi in odpre omaro, koliko knjig vidiš pred sabo.

Kar ostrmel sem, toliko knjig je imel prijatelj. Pokazal mi je vse po vrsti. Vidiš, dejal je, razdeljeno imam vse nekoliko po abecedi. To tukaj so same **čebelarske** knjige. Kot veš, sem tudi vnet čebelar, le škoda, da smo imeli zadnja leta sem tako slabo letino! Poleg vseh letnikov »**Čebelarja**« imam še nekaj drugih knjig. Tu je »popolen nauk o čebelarstvu«, ki ga je spisal naš prvi čebelar Janša. To na tej polici pa je gozdarstvo in tukaj vidiš le par slovenskih razprav. To tukaj pa je **poljedelstvo in obdelovanje zemlje**. No tukaj smo pa že malce boljši, čeprav smo še zelo slabi. Poglej, to je Rohrmanovo »**Poljedelstvo**«. Pač čedna knjiga! Mislim, da Mohorjeva družba boljše gospodarske knjige še ni izdala. To tukaj pa je **perutnin**. Le škoda za list, ker je moral prenehati. To bere posebno rada moja žena in pristvo. Poglej tukaj par »Perutninarjev«. neslo ji je tudi že dokaj koristi. Tukaj poleg pa je zastopano **sadjarstvo in vrtnarstvo**. Imamo pač par čednih knjižic te stroke ali pač še bore malo. Lahko bi imeli o tako važni panogi pač nekaj več, ko bi se poklicani krogi malo bolj pobrigali zato. Tu vidiš par »Vrtnarjev«, ki je bil svoj čas priloga »Kmetovalcu«. Le škoda, da tega lista ni dandanes. Ta polica tukaj na ti pokaže že nekaj boljšega. To je **splošno gospodarstvo**. V prvi vrsti vidiš čez 20 samih »Kmetovalcev«. Sem namreč ud kmetijske družbe, kot upam, da si tudi ti, zato dobivam ta list, ki ga kot druge, dam koncu leta v vezavo in imam potem vse skupaj. Je pač lep list! Ta mali tukaj pa je »Primorski Gospodar«, list, na katerega sem naročen že spočetka. Tega imam pa zato, da iz njega izvem, kako gospodarijo na Primorskem. To tukaj pa je »Zadruga« in »Narodni Gospodar«, list za kmetijsko združništvo. Ta tukaj pa je »Trgovski Vestnik«, list za izobrazbo trgovstva in ker mora biti kmet dandanes tudi kos trgovca sem si naročil tudi ta list, da se iz njega kaj koristnega naučim. Ti-le so pa sami **kmečki koledarji** od Legvarta in Spindlerja. Je tudi par čednih stvari, ki niso za stran vreči. Poleg tega pa vidiš še mnogo drugih knjig splošno gospodarske vsebine, s katerimi si v prostih urah krajšam čas.

Vidiš, to tukaj spodaj pa je **živinoreja in živozdravstvo in mlekarstvo**. Tudi tukaj smo Slovenci še dosti dobro podkovani, a bili bi lahko še bolj. Imam tukaj par čednih knjig o teh strokah. No, tovariš, mi reče prijatelj, ali sedaj vidiš, koliko lepih knjig imam. A to še ni vse poleg tega imam v onile omari še dokaj lepih

poučnih, zabavnih in znanstvenih knjig. Pa one tebe gotovo toliko ne zanimajo kot gospodarske. Vidiš, in poleg tega imam tukaj še par **političnih** listov. Ta tukaj je »Slovenski Dom«, katerega bi moral vsak kmet, ki količkaj čuti napredno, imeti. Upam, da ga že imaš, ako pa še ne, pa si ga hitro naroči, saj ne stane veliko.

Ali vendar, vsa ta stvar pa stane tebe zelo mnogo denarja, ga vprašam. A on mi smehljuje odgovori, da ni take sile, kot je videti na prvi pogled, ker ni cele knjižnice napravil naenkrat, pač pa počasi in počasi spravljaj vsako stvar skupaj in jo koncu leta dal vezati, kar pa tudi ne stane take sile in tako je naraslo toliko knjig in upam, da jih bo nekaj še. Držal sem se pač vedno pregovora, ki pravi, da »iz malega raste veliko«.

Lahko si misliš, tovariš, kakšno je bilo moje presenečenje, ki sem ga doživel pri tem, mi je pravil prijatelj. Navaden in priprost kmet, pa ima tako knjižnico. Mislim sem si v duhu, da bi tudi jaz imel kaj takega. Tako-le v zimskih večerih, ki so zelo dolgi, bi se dalo včasih res kaj poštenega brati. Naprosil sem prijatelja in on mi je radevolje posodil nekaj knjig in na ta način je tudi mene pripravil, da sem se pričel malo bolj brigati za knjige. Sedaj spravljaj vsako knjigo vedno v omaro in tako je že tudi meni knjižnica nekoliko, seveda le malo naratla. Prijatelj pa mi je odstopil tudi nekaj dvojnikov, ki jih je imel odveč. In zvečer po delu in v nedeljah popoldne vedno posedam za mizo in berem dobre in poučne gospodarske stvari in lahko rečem, da mi ni žal tistega časa, ki bi ga tako morda zapravil po gostilnah. Pa tudi drugi kmetje tovariši bi lahko posnemali mojega prijatelja v tem oziru. Mnogo knjig lahko leži temu ali onemu pod streho, ali pa po policah vse zaprašene. Pregledali in uredili bi in imel bo morda marsikdo veselje z njimi. Kjer pa je kako društvo, da ima svojo knjižnico, pa si knjige izposodi in ne bo ti žal časa, katerega si žrtvoval za branje. V knjigah najdeš mnogo dobrih svetov, ki ti znajo prii o priliki prav. Tisti mali znesek, ki ga daš za kako knjigo ali list, pa tudi lahko utрпиš, treba ti je samo par večerov sedeti pri njej in plačana bo!

Tako in podobno mi je pravil prijatelj, kateremu je njegov prijatelj vcepil misel o knjižnici v glavo. Tudi jaz sem jima sledil na tem potu in zato ne morem nobenemu tovarišu - kmetu zadosti toplo priporočiti te stvari. Tako bo treba delati, kot ona dva in tako bo vsem pomagano, namreč, tistemu ki je kako knjigo spisal, založniku in — sebi!

Gorenjski.

Razširjajte od hiše do hiše „Slov. Dom“.

»Ne samo« duhovščina tudi »posvetnjaki se brigajo za verska vprašanja, kot so se prvi kristjani brigali zanje.

V. list Savla-brezverca do Štefana.

(Konec.)

In da pridemo k našemu načrtu nazaj: Ta spor med **Petrom**, kot zastopnikom stare, le deloma reformirane zaveze, in **Pavlom** kot zastopnikom nove zaveze ali pravega vesoljnega krščanstva torej spor, ki je razpravljaj glavne temeljne Jezusovih nauk, se ni vršil samo med poklicanimi, torej ne samo med apostoli samimi, marveč tega spora se je udeleževala vsa tedanja cerkev. Verniki ene kot druge stranke so se shajali k skupnim razgovorom in ti skupni razgovori ob lomljenju in vživanju kruha in vina, so pravzaprav tvorili tedanjo prvo cerkev. Apostoli in njih učenci so bili pač voditelji teh zborovanj, ampak ne tako, kakor danes mislijo njih nasledniki, da razen njih, katerih edini poklic je ta, ne bi smeli tudi drugi verniki, ali kakor pravijo, lajiki razpravljati tudi o najvažnejših verskih stvareh. Tako, kot v času prve krščanske cerkve, torej v najresnejši dobi, ko se je o tem, kar ima danes krščanstvo že kot vtrjeno versko resnico, najživalneje razpravljalo med apostoli, učenci in verniki, tako so se vršila **skupna zborovanja** tudi še pozneje, dokler ni nad verniki zadobila duhovščina premoč, dokler se ni ustanovila **cerkvena hierarhija ali oblast duhovništva nad ljudstvom**. Šele od tedaj datira današnje načelo: »mi duhovniki ukazujemo, ti ljudstvo imaš nas le vbogati, vse verovati, ničesar preiskovati, o ničemur s svojo glavo premišljevat! Je-li pa je tako stališče pravilno? Ne škoduje to veri kot taki in ugledu cerkve same? Ali ni svetovna znanost toliko napredovala, da je ovrгла mnogo svetopisemskih trditev kot pobožne bajke, legende in prisilila cerkvene učenike, da priznajo n. pr. dandanes že, da svet obstoji neznano število milijonov leti, torej da je to kar pravi sv. pismo o »6 dnevih« stvarstva in o borih **6 tisoč letih** po vstvarjenju sveta le »prispodoba«. Prepad med moderno znanostjo in **starimi židovskimi nazori** o početku sveta je danes večji, kot je bil v prvi cerkvi spor med staro in novo zavezo. Toda takrat so apostoli gledali na to, da se je o spornih verskih zadevah obravnavalo v **družbi z verniki**, danes, ko bi bil ožji stik med klerikom (duhovnikom) in lajikom (neduhovnim vernikom) v svrhu pojasnil in razlaganja dvomov tolikanj bolj potreben, danes se naš duhovnik celo **boji** dati ljudstvu sv. pismo v roke. Zakaj? To vprašanje kliče po odgovoru. Kako vse drugače je to pri drugih narodih, n. pr. pri Nemcih in Angležih. Nemci so izdali na stotine knjig in brošur, ki se pečajo s kritičnimi razlagami tudi o glavnih verskih resnicah. Večino teh kritik pišejo **posvetni** učenjaki, ugovarjajo jim pa tudi duhovniki v svojih pisanih kritikah. Leto za letom izhajajo nove izdaje takih kritik, ki preplavljajo vso kulturno Evropo. In nihče se tam ne zgraža, da govore o **verskih stvareh tudi posvetnjaki**. Knjige so tako poceni, da jih lahko kupi vsak priprosti človek.

In pri nas? Proti morda tisočim nemškimi knjigam, ki prosto razpravljajo o verskih stvareh, sploh nimamo Slovenci niti ene brošure, izvzemši lista »Svobodna Misel«, nad katero pa so naši duhovniki izrekli svoje prekletstvo, ker — boljega ne znajo. Najbolj žalostno pa je, da

se dobe še danes tudi med inteligenco in naprednjaki ljudje, ki pravijo: ne pečajmo še z vero! Vera je zasebna stvar posameznika! — O vi slepci, udarjeni na oba očesa! Komaj da človek prileze na ta grešni svet, kdo ga čaka? — vera. In ko se ga oklene, ko jo on kot slaboten otroče niti ne more poznati, ga spremlja prav na vseh potih njegovega življenja, notri do groba. In ali ni ravno pri nas in ravno vse javno življenje celo oficijalno, celo zapovedano uravnano po vodilnem duhu vere, oziroma cerkve? Od borne bajte pa do najvišjega urada ima vera vse prepleteno svoje niti, kakor so prepletene žile v človeškem telesu. In tu govorite, da je vera le zasebna stvar? O, prav in lepo bi bilo, če bi bilo temu res tako, potem bi imeli ti prav, ki menijo, da bodi vera zasebna, od drugega nedotakljiva, sveta stvar.

Toda dokler bo ravno vera glavno krmilo vsega našega torej tudi javnega življenja, je sveta dolžnost vsakega posameznika se brigati za pravo poznavanje vsega, kar se nas je učilo, oziroma še uči in še ukazuje izpolnjevati pod imenom vera. Za slovenski narod bo še le tedaj nastopila lepša doba, ko bo vsak tudi priprosti delavec na podlagi tega kar sv. pismo samo uči, začel prav spoznavati tiste, ki nas uče sv. pismo.

To pojasnilo, ljubi Štefan, sem bil dolžan storiti tvojim vernim. In zdaj se lotiva zopet midva sama najinega resnega vprašanja: Kje je bil Jezus rojen: ali v Betlehemu, ali v Nazaretu?

LISTEK.

Ljudožrci na Skotskem.

(Konec.)

Ko so se četaši vrnili, je bila gosposka prepričana, da takšne roparske tolpe, kakoršni so tiste umore pripisovali, sploli ni, in da je treba iskati morilce onih mnogobrojnih izginolih oseb med posamezniki vaščani samimi. Ko je zopet neki popotnik na nerazumljiv način izginil, so torej prijeli krčmarja, kjer je zadnjikrat prenočeval. Ker ni mogel svoje nedolžnosti nedvomno dokazati, so ga v svarilen vzgled usmrtili. Prepričani so bili, da so spravili s sveta enega sokrivca morilcev, in si obetali že velike vspehe od stroge pravičnosti, ko najdejo neki ribiči v mrežah zopet človeške ude, topot na pol oglodane ter jih prineso v Edinburg. Sedaj se je gosposka prepričala do trdega, da oni krčmar ni mogel biti edini krivec. Nikomu se pa seve ni sanjalo o kakšnih ljudožrcih, še vedno se je mislilo na roparske umore, a oglodale da so pa ude ribe. Gosposka je zopet naročila strogo zastražene tamošnje okolice. Toda čim večje so bile varnostne odredbe za popotnike, tem bolj pazljivi in prekanjeni so bili tudi posamezni člani ljudožrske tolpe, ki se je celo vrsto let hranila res samo s človeškim mesom. Beane ni s svojci napadel nikoli konjenika, da bi kak napadalec slučajno ne ušel, pešce pa celo tedaj, če jih je bilo

več. Najprej jih je tolpa obkolila, nato so jih pa do zadnjega moža pobili. Mrliče so previdno odvedli v jamo čez vodo, tako da se je po kasnejše najdenih sledeh videlo, da so prišli morilci od morja sem in potem zopet v isti smeri izginili.

Tako je preteklo dolgih štirideset let. Vsa ta leta je bila cela okolica polna groze in strahu pred umori, ki jih je izvrševal Beane. Med tem časom je dorastla cela vrsta potomcev, ki so stanovali vsi v divji mešanici po obširnih prostorih v jami in niso poznali drugega življenja, kot ta strahoviti lov ljudi. Beane je pa vladal med njimi, kot ljudožrski kralj, in samo slučaj je nanesel, da so prišli končno tem pošastim v človeški podobi na sled.

V nekem večjem trgu v okolici je bil semenj, in moški člani Beanejeve tolpe so hoteli porabiti priložnost ter zaseči čim večji plen. Pod večer so se poskrili ob cesti. Ko pride mimo nek najemnik s svojo mlado ženo in hlapcem, jih morilci napadejo. Mlada žena in hlapec sta bila takoj mrtva. Najemnik sam, ki je bil nenavadno močan možak in je imel sabo tudi pištolo, se je branil delj časa, čeprav je bil že večkrat ranjen, dokler ni na srečo prišla četa jezdecev, ki so šli s sejma in slišali strel, da so prepodili morilce. Ravno tisti hip pogleda izza temnih oblakov mesec ter obsije jasno in ostro postave bežeče tolpe. Najemnik je natančno videl, kako so zabredli v morje in tam izginili. Od vseh strani so se začeli nabirati ljudje, ki so z grozo poslušali pripovedovanje o žalostnem dogodku. Sedaj pa ni mogel nihče več dvomiti, da je vse stotine umorov tekom štiridesetih let zagrešila cela tolpa roparjev. Iz bližnjih vasi so prinesli baklje in začeli natančno preiskovati morskobregje, kamor so držale sledi pobeglih napadalcev in od katerih je moral biti eden sodeč po krvavih sledih, obstreljen. Ugibali so to in ono, kam bi bili neki mogli razbojniki izginiti, ker na precej razburkanem morju bi se ne bil držal noben čoln. Nazadnje sklenejo, da počakajo na licu mesta do jutra, da bi tolpa, ki je morala imeti svoje skrivališče, med tem ne mogla pobegniti.

Toda tudi zjutraj še niso mogli najti skrivnostne jame in njenega vhoda. Nazadnje se spomni neki okoliški posestnik in pripelje svoje ovčarske pse, ki jih spusti po krvavi sledi. S pomočjo psov pridejo nazadnje v jamo. Zunaj pred jamo se je nazadnje nabralo iz cele okolice na sto in sto ljudi, ki so čakali skrajno napeto, kaj najdejo do zob oboroženi možaki, ki so šli z bakljami v roki preiskovat jamo. Ko ti nazadnje po dolgem trudu in nevarnostih dospejo do prostorov na koncu dolge jame, se je nutil njih očem pogled pod katerim bi bil odrevenel tudi najpogumnejši korenjak. Po stenah in pod stropi je visela velika množina človeških udov, ki so tvorili posušeni in prekajeni edino hrano

teh ljudožrcev. Te so našli po sosednjih stranskih jamah in so jih polovili, ne da bi se bili upali postaviti v bran. S prvimi starši vred jih je bilo 48 oseb, ki so živeli do tistega dne vsi v jami, katerih noga ni nikoli stopila v kako človeško bivališče in ki so poiskali ljudi samo tedaj, ko so jih pobijali.

Ko je zunaj čakajoča množica zagledala gnjusno, skoro nago, poživinjeno ljudožrsko tolpo, so jih komaj ubranili, da ni od velikanskega razburjenja Beaneja in njegovega potomstva na mestu raztrgala na kosce. Najdene dele mrličev in obeljene kosti nesrečnih žrtev so znesli ven in jih pozneje pokopali v blagoslovljeni zemlji. Velike kupe zlata in dragocenosti, pobranih pomorjenim žrtvam in nakopičenih v jami in ki niso imele nobene vrednosti za njene strašne prebivalce, so z ujetimi morilci vred spravili v Edinburg in jih razposlali dedičem, v kolikor so jih mogli določiti.

Nato se je začela razprava proti Beaneju in sokrivcem, ki so morali biti po tedanji navadi kaznovani za vsako zagrešeno dejanje posebej; zanimivo je bilo to, da se je šlo poleg ostalih zločinov za ljudožrstvo, katerega ni bilo omenjenega tudi v najstarejšem zakoniku ne.

Kazen je imela doleteti vse člane, ne izvzemši tudi najmanjših otrok. Sodbo so poslali vsem angleškim vseučiliščem v pretres; tudi pariško so baje zaprosili za mnenje. Kazen, ki je doletela Beaneja in njegovo potomstvo, in ki so jo izvršili pred vratmi glavnega škotskega mesta, je bila pač ena najstrahovitejših, kar jih je kdaj prisodil kak sodni dvor.

Najprej so zločince cele dni mučili, nato so jim pa na dan izvršitve obsodbe posekali po vrsti posamezne ude in tako obsekana trupla pometali na veliko grmado ter jih sežgali.

Cela zadeva je vzbudila seveda ne samo po celi Angliji, temveč po celem omikanem svetu velikansko senzacijo. Ker posamezni slučajji ljudožrstva so se po civiliziranem svetu tekom stoletij sicer semintje pripetili, zadnji na primer še v 18. stoletju v veliki vojvodini Vajmarski med Nemci, toda kaj takega se še ni zgodilo nikjer in nikoli, kar je počenjal Beane in njegova rodbina celo vrsto desetletij.

Ljudstvo se je »ljudožrske jame« seveda balo, češ, da je polna strahov in duhov. Počasi je pozabilo na grozni povod teh strašnih povesti. Te so ostale med ljudmi in še danes si jih z grozo pripovedujejo v tamošnji okolici o neznanski jami.

Razširjajte od hiše do hiše „Slovenski Dom“.

Moric Jokai:

Dvoboj z bogom.

(Dalje.)

»Priznam vam še več. Bodete videli, da vam nepovem ničesar več, ničesar manj, in sami mi pritrdite, da moje imetje ne more biti na prodaj. Jaz sem zadnji potomec rodbine, katero je zadelo prokletstvo. Vsem ljudem je to znano; ljudska govornica spričuje, da je moj prednik pozval boga na dvoboj! Izzval je boga zaradi svojega umirajočega sina. Strahovita misel; toda njen povod je bilo očetovsko srce. Saj se je tudi pokoril za to. Isti sin ga je potem, ko je odrasel, ustrelil braneč svoje lastne otroke pred njegovo brezsrčnostjo. To je še strahovitejša misel; ampak tudi njen povod je bilo očetovsko srce. Morilcu lastnega očeta so odsekali glavo in ga potem pokopali v temle gozdu. Pokopali so ga skrivaj; samo srebrna, v deblo starega drevesa vdrela deščica je označala njegov grob. A skorja je že davno prerastla to deščico, tako da sedaj ne ve nihče več, kje je pokopan moj praded! Lahko bi se torej pripetilo, da bi se našlo med koreninami prvega drevesa, katero bi vi pustili posekati, preperel okostnjak, ki bi mi klical: »Jaz sem moril in umrl, zaradi tebe me je zadelo prokletstvo, a ti mi niti v zemlji ne daš miru!« Ne smejte se zaradi tega. Ne bojim se strahu, bojim se le samega sebe. Tisti dvoboj, v katerega se je spustil moj praoče z bogom, se je nadaljeval s potomci. Ena nesreča za drugo jih je zadela. Bog jih je kaznoval z njih lastno roko. Že v zibelki so dobili za doto svojo usodo, po kateri so se morali ravnati. Nikdar se v naši rodbini ni rodila hči, vedno sami sinovi. Jaz sem zadnji. Toda dvoboj traja še vedno. Toda samo z ene strani še. Jaz se ne branim več in ne vračam udarcev. Potrpežljivo, prekrižanih rok prenašam svojo usodo in sklanjam glavo pred padajočimi udarci. — »On« pa udarja še vedno. — Mogoče bo tega že enkrat konec. — Moj potomec je deklica. Z dekletom se bog morda vendar ne bo bojeval! — S slepim dekletom! — Saj je bog tudi usmiljen!«

Siebelmann se obrne proč.

»Sedaj torej veste, zakaj ne prodam gozda. Če bi dobil jaz v roke, kar je vreden, bi postal ravno tak zapravljivec, ravno tak ljudem in bogu se rogajoč človek, kot so bili ostali; in zapravil bi zadnji tisočak ravnotako, kot so oni zapravili milijone, in moja hči bi postala beračica — slepa beračica. Sedaj, gospod, torej vidite, da ne morete kupiti od mene niti grma, niti ptičjega gnjezda, niti perišča prsti iz tegale gozda.«

Siebelmann je bil premagan.

»Dovolite mi torej, gospod grof, vsaj stezico — do tele hiše.«

Grof mu poda desnico.

»Vedno boste dobrodošli.«

Govor jima prekine prijeten, poziva joč glasek.

»Moja hči Cecilija,« reče oče, in oči se mu veselja zasvetijo.

Komtesa Cecilija ju je klicala k večerji. Pogrnjeno je bilo na verandi. Gostinja je bila takšne vrste, kakršno je pripravljajal (rimski pesnik) Ovid po zemlji potujočim bogovom:

»Mellaque, et frugesque et lactis massa coacti.«

Med, kruh in pinjenec.

»Hrana, katere se je držala kri, ne pride nikdar na to mizo; niti takšna pijača, v kateri je skrit ogenj.«

Oče in hči sedeta skupaj na majhno klop z naslanjalom. Oton je videl, kako se imata rada, kako sta srečna. In skoro ju je zavidal.

Cecilija se je z otroško dobrikavostjo dotikala z nežnimi prstki očetovega obraza.

»Vidim te v sebi, v svoji notranji luči. Tako dobro te vidim, da bi mogla celo tvoje poprsje narediti, če bi imela vosek.«

»Prinesem vam, grofica, takšen vosek, kot ga rabijo kiparji,« reče Oton.

»Hvala. Že mnogokrat sem se lotila tega dela, pa se mi še nikoli ni posrečilo.«

»Za to mora biti poseben vosek. Če dovolite, ga vam preskrbim.«

Bilo je že konec večerje in že pozno zvečer; gost se loči in pripravi na odhod. Ko grof zve, da je pustil konja na drugem koncu gozda, se mu ponudi, da mu pokaže pot, ker se ponoči po gozdnih potih lahko zaide.

Toda komaj prideta do gozda, prileti za njima vse zasopljeno majhno kmečko dekletce ter poprosi komaj loveč sapo grofa, naj ji da kakšno zdravilo za malega bratca, katerega silno duši.

Oton zagotovi grofa, da že najde pot, koder je prišel, in da naj se le vrne. Je tam potok, čezenj brv in od tam pride že prav lahko iz gozda ven. Voščita si torej lahko noč, grof se vrne domov, Oton pa izgine v gozdu.

Toda tam v temi, pod drevesnimi vejami, vendar sprevidi, da se v temi človek v gozdu vendarle ne spozna tako lahko, kot po dnevu. Kmalu je videl, da je zgrešil v celi mreži gozdnih steza pravo pot, tako da ni nič vedel, kako in kaj. S težavo pride navsezadnje do potoka, treba je bilo najti še brv. V ta namen je bilo najbolje iti za vodo. Toda brvi ni hotelo biti nikjer, samo potoček je tiho šumljal. Drevje je bilo počasi vedno bolj redko. Oton stopi na loko in zagleda, da je prišel srečno zopet nazaj k hiši, odkoder se je pred kratkim ločil.

Bil je v smešnem položaju. Iti notri in priznati, da je prišel po polurnem blodenju zopet tja, odkoder je odšel! A prebivalca mogoče že sploh spita!

Vendarle se napoti proti hišici. Ni mu nič drugega preostajalo.

Oprta ob steber je stala na verandi vsa ožarjena od čiste nebeške luči čarobna prebivalca hiše. — Nepremično, zaprtih oči. Gledala je v svoj lastni svet.

Bilo mu je žal, da jo mora motiti.

»Oprostite, komtesa!«

»Ah! Vi ste zopet tu?« (Poznala ga je že po glasu).

»Moram priznati — čeprav me je zaradi tega sram — da ne znam najti pota skozi gozd; proti svoji volji sem se vrnil ter sem prisiljen, prositi gospoda grofa, da naj bi bil tako prijazen in me spremil do brvi.«

»Očeta ni doma,« reče deklica. — »Odšel je k majhnemu, obolelemu otroku, ki je daleč od tod doma. Toda spremim vas jaz sama.«

»Vi, komtesa?« reče mladenič presenečen.

»O, seveda, meni je zelo dobro znana vsaka pot in vsaka stezica v našem gozdu. Da, vsako posamezno drevo poznam!«

»Toda tako pozno ponoči!«

»Kakšna razlika pa je pri meni med dnevom in nočjo? Pojdite za menoj. Spremim vas.«

In hitro si ovije okrog glave ozek šal, steče z verande in se obrne proti gozdu. Oton je šel za njo.

Deklica je hodila pred njim s takšnim poznavanjem kraja, tako prožnih, lahkih korakov, kot da bi videla v gozdni temi. Vse prostore, kjer sta hodila, mu je že naprej imenovala.

»Tukaj je jasminov grm, ki cvete letos že drugič. Sedaj pride veliko votlo drevo, kjer se je nastanila cela rodbina lasic. Vselej me spoznajo, kadarkoli grem mimo in cvilijo name. Ali jih slišite? Tule je prepredla ogromna lipa pot s koreninami. Pazite, da se ne izpodtaknete in ne padete!«

»Ali se nič ne bojite?«

»Česa pa?«

Oton pogleda ves začuden bitje, ki ne ve, česa naj bi se bala ponoči, v opuščnem gozdu, na samem z moškim, ki ga spremlja!

»Sedajle tu pa pride brv! Z bogom. Odtod pa že lahko pridete do plotu.«

»A kako se pa vi sedaj vrnete od tod, po temnem gozdu in sama?«

»Zame je gozd vedno enako svetel in sama sem jaz vedno!«

»Toda jaz se bojim, da bi se vam ne pripetilo domovgrede kaj hudega.«

»Dobro, celo pot, dokler ne pridem domov, bom pela kakšno pesem. Vi pa ostanete toliko časa tu pri brvi, dokler me boste slišali peti. Kaj ne?«

Otona ta domislek očara.

(Konec prihodnjšč.)

Razširjajte „Slovenski Dom“.

Za zabavo.

— Slišite, kakšen pa je ta vaš novi prijatelj? Ali je to pogumen človek?

— Pa še kako! Le pogledite njegovo ženo!

* * *

Na letovišču mudeč se gospod pride zvečer z zleta v gostilno, kjer se je nastanil. V krčmi je ravno nastal pretep.

Gospod: Kaj pa naj to pomeni? Ali mar nimate nobenega policaja, da bi napravil red?

Krčmar: Policaja že imamo, ampak ta se ravno sam pretepa.

* * *

Visokošolec vstane po prekropani noči z velikim mačkom. Gospodinja mu godrnja je prinese zajtrk.

— Pol šestih je že bilo, ko ste prišli domu.

— Zgodilo se je zadnjokrat. Sklenil sem trdno, da začnem novo življenje. No, sedaj sem se poslovil od krokarije. Svojo lakomiselnost sem vrgel od sebe.

— Da, da, na stopnicah je leži še vse polno.

Župnik in deželni poslanec Piber je imel nekoč shod v Ratečah. Med drugim je govoril tudi o razmerju med Avstrijo in Italijo in zahteval, da mora Italija papežu povrniti Rim. Ta odstavek svojega govora je zaključil z vzklikom:

Šele kadar bodo Italijani papežu povrnili Rim, tedaj jim bomo skozi bohinjski tunel segli v roke.

* * *

— No, kako si se sinoči na plesu zabaval?

— Izvrstno!

— Ali si mnogo plesal?

— Plesal sploh nisem, ampak dva plesalca sem klofotal, enega sem ven vrgel in enega sem kontrahiriral.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Valentin Kopitar.

Listnica uredništva.

Št. Jernej. Hvala lepa za obvestilo in priporočanje lista. Na zdar!

Amerika, Michigan, Zajec. Prejeli šek in izročili upravništvu. Hvala!

Dopisnikom. Dobili smo toliko pripevkov, da nam pri najboljši volji ni bilo mogoče vsega priobčiti, prosimo torej potrpljenja! Za zadnjič smo prejeli le to, kar je bilo priobčenega.

Hvala za naslove, na katere smo poslali list na ogled. Razširjajte list!

Sladni čaj - znamka Sladin!

Kri! 50 % prihranka in okusen zajtrk, južino! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakao, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se pa uporablja pri dojenčkih namesto moka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima

Moč! ime Sladin in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg zavoj 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: leinernerstrasse števil. 109, Josefstädterstrasse števil. 25, Radetzkyplatz števil. 4. V Gradcu: Sackstrasse števil. 4.

Zdravje! Prilagodljiv za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih trdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodq a zaupanja vrednik oseb. 8

Najboljši češki nakupni vir.

S. Benisch, najtinejši prani puh 12 K. — a dor vzame 6 kg dobi franko.

Ceno posteljno perje:

1 kg sivega, dobrega, puljenega 2 K, boljsega 2 K 40 h, prima polbelega 2 K 80 h; belega 4 K; belega, puhastega 6 K 10 h; 1 kg vefinega, snežnohelega, puljenega 6 K 40; 8 K; 1 kg puha, sivega 6 K; 7 K; belega, linega 10 K;

Zgotovljene postelje

iz gostonitega rdečega, modrega, belega ali rmenega nankinga, pernica, 180 cm dolga, 120 cm široka, z 2 zglavniki, vsak 80 cm dolg, 60 cm širok, napoljen z novim, sivim, jako stihovitim puhastim posteljnim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; same pernice po 10 K, 2 K; 14, 16 K; zglavniki 3 K, 4 K 80 h, 4 K. — Pernice 200 cm dolge, 140 cm široke K 14 —, K 14 70, K 17 80 in K 21 —; zglavniki 90 cm dolgi, 7 cm široki K 4 60, 6 20 in K 5 70; podpernica iz močnatnega rižastega gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka, K 12 30, K 14 80. Rapošiljanje po povzetju od 12 h naprej franko. Dovoljeno je zamenjati, za neugajajoče se vrne denar 62

S. Benisch, Dešenice, št. 953, Češko.

Bogato ilustrovan cenik zastoj in franko.

Loterijske številke.

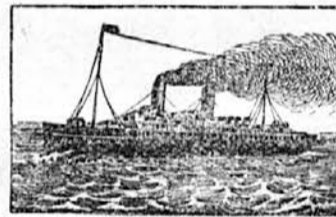
Dvignjene v sredo, dne 8. januarja 1913

Gradec: 24 13 11 3 29

Brno: 2 7 67 3 14

Dvignjene v soboto, dne 4. januarja 1913.

Dunaj: 19 76 22 39 25.

SAMO 6 DNI! z brzoparniki Francoske družbe. Edina najkrajša vožnja čez**HAVRE NEW-YORK**

Veljavni vozni listek za vse razrede franc. linije dobiš le pri

ED. ŠMARDA

oblastveno potrjena pisarna

Ljubljana, Dunajska cesta 18

nasprot gostilno „pri F. govou“.

Vozni listek za Ameriko in

nazaj v staro domovino, po najnižji ceni. Izdaja voznih listkov po vseh železnicah, prirejanje zabavnih vlakov.

Vsa pojasnila istotam radovoljno in brezplačno.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Stritarjeva ulica števil. 2., lastna hiša.

Obrestuje vlogę na knjižloę s $4\frac{3}{4}\%$ v tekočem računu najugodnejše. Z ozirom na svoj polnovplačani delniški kapital 8.000.000 kron in 800.000 kron rezervnih fondov ponuja največjo varnost za ves tujl denar. Promet na leto čez 1400 millionov kron. Preskrbuje vse denarno zadevo najkulantnejše. 6

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Ustanovljena leta 1831.

Ustanovljena leta 1831.

Največja zavarovalnica avstro-ogrske države

C. kr. priv. občna zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu

zavaruje zoper požar na poslopih, pohoštju in blagu, tatinski vrom, škode vsled prevažanja, poškodbe zrcal in zvonov. — Na življenje in za doto v vseh mogočih sestavah. — Tekom leta 1912 zavarovalo se je 21.380 oseb za kapital na 182 milijonov kron na življenje. —

Družba je izplačala za škode nad 1100 milijonov kron. — Premoženje družbe znaša nad 440 milijonov kron.

Ustanovljena 1881.

Račun: Pri avstr. pošt. br. št. 898 406.
Pri ogr. pošt. hran. št. 19.864.

Telefon števil. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

r. z. z. n. z.

v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 18

popolnoma

v lastnem
zadružnem
:: domu ::

naložen

varno

Žiro-konto
pri avstro-
ogrski banki.

denar

je imela tekom leta 1911 denarnega prometa nad **100,000.000 kron**
upravnega premoženja **20,050.721 kron** 51 vinarjev.

Obrestuje hranilne vloge po **4³/₄ %**

brez odbitka rentnega davka, ki ga plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog **dvajset milijonov kron.**

Rezervni zakladi: **kron 700.000.**

Uradne ure vsak dan od 8.—12. in od 3.—4.

Ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—1. popoldne.